

På besøg

*- Besøgscenter og campingplads
i Brønnø*

*Marie Svart
studienr.: 170368*

*Det Kongelige Danske Kunstakademis Skoler
for Arkitektur, Design og Konservering*

*Arkitektur og Landskab
Vejleder: Rasmus Thue Tobiasen*

Afgangsprogram 2023

Fotografi fra Torghatten

"We borrow from nature the space upon which we build"
- Tadao Ando

Marie Svart
studienr.: 170368

Det Kongelige Danske Kunstakademis Skoler
for Arkitektur, Design og Konservering

Arkitektur og Landskab
Vejleder: Rasmus Thue Tobiasen

Afgangsprogram 2023

Indeks

Indledning

Afsæt

Problemstilling

Intention

Kontekst

Brønnøy

Torghatten

Geomorfologi

Myterne

Site

Torghatten Camping

Tidsligheder

Metode

Kartografi

Biopsi

Program

Besøget

Campingvognen

Optik

Rumprogram

Kontretisering

FN verdensmål

Afleveringsform

Referencer

Fotografi fra Torghatten Camping

Indledning

Afsæt

Kysten langs Nordnorge har i de senere år oplevet en øget turisme og en øget interesse for de kolde, dramatiske landskaber, der skyder op fra havet. I sommersæsonen øges små befolkninger til det dobbelte og vanderruterne vrirler med besøgende. I vintersæsonen ligger de små byer og omkringliggende landskaber stille hen og tiden synes frosset ligesom omgivelserne omkring.

Disse kontraster fik min interesse henledt til de forskellige typer af ophold, vi gør os i landskaber, og hvordan de forskellige møder, stiller forskellige krav til både naturen og arkitekturen. Der vil i projektet blive undersøgt, hvad arkitekturens rolle er på et sted, der agerer naturattraktion. De temporære besøg og det fravær der opstår på bagkant af disse, vil være et kernefokus i projektet.

Instagramfotos fra Torghatten

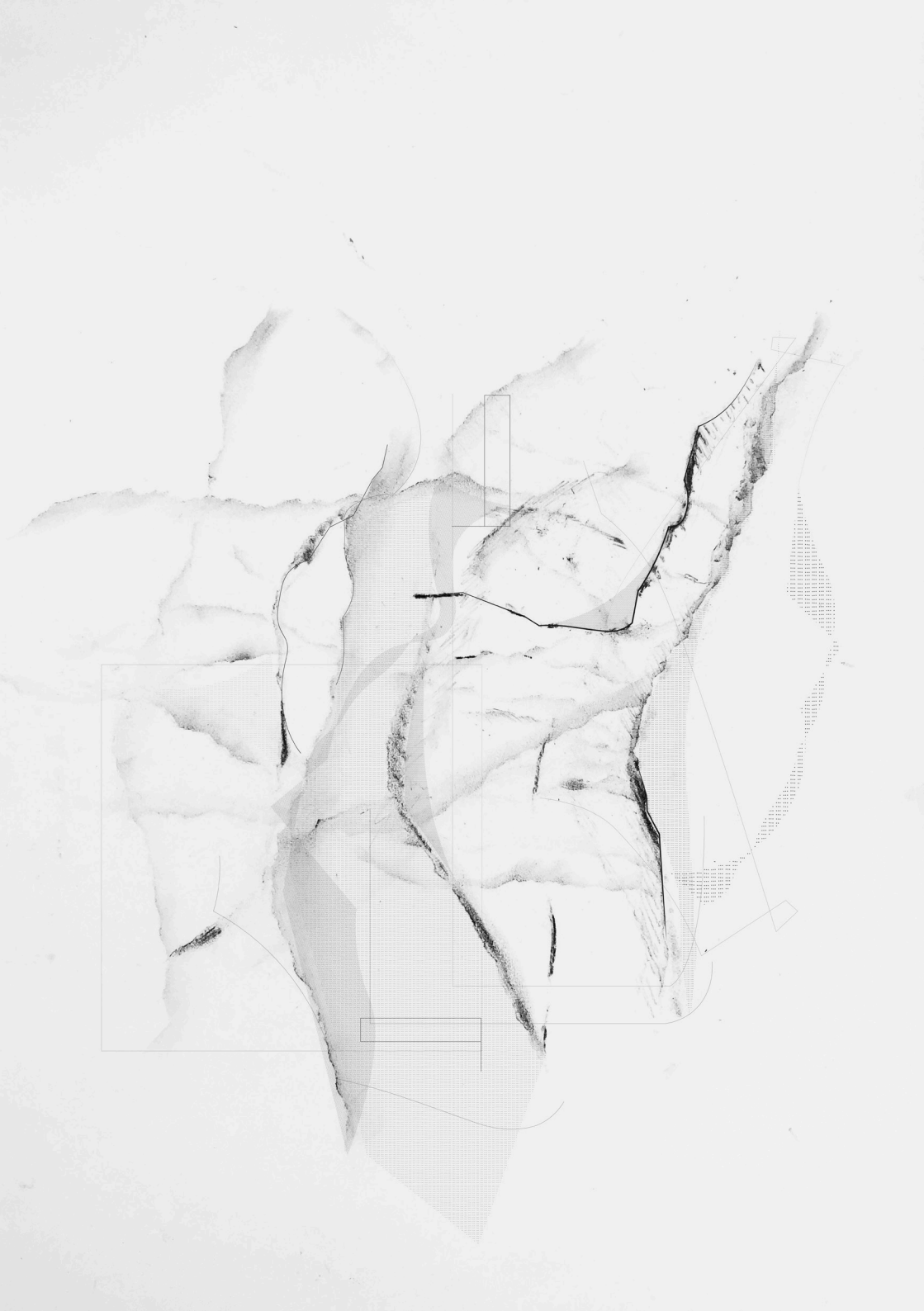
Indledning

Problemstilling

Nordnorge er et populært rejsemål, med sine overvældende fjelde og muligheder for at færdes i smukke, vidtstrakte landskaber. I takt med populærkultur, som for eksempel Disneyfilmen "Frozen", er den internationale interesse for det kolde nord steget, hvilket har skabt en øget turisme.

Det særlige fjeld med hul igennem, kaldet "Torghatten" i UNESCO Geoparken Trollfjell er et af de steder, der oplever en øget turisme, i sommersæsonen. Det er i denne forbindelse, blevet vedtaget, at der skal bygges et besøgscenter, der kan agere stoppested og kort opholdssted for besøgende af området.

Projektet vil skrive sig ind i denne kontekst og forbinde et nyt besøgscenter med det eksisterende Torghatten Camping, som ligger for foden af Torghatten. Projektet ønsker at skabe en ramme, som kan tilpasses de forskellige tidsligheder, der eksisterer på stedet, blandt andet de forskellige besøgendes tidsspannd, sæsonernes tidsspannd og landskabets tidsspannd. Projektet vil undersøge hvordan at arkitekturen fleksibelt kan koble sig på et landskab og agere mediator for menneskets og naturens rytmer.

Indledning

Intention

Jeg ønsker med projektet at undersøge, hvordan at arkitekturen kan indskrive sig i et landskab, der konstant forandres, både ved at være menneskefyldt og mennesketomt, ved at være påvirket af utilregnelige vejrforhold og ved skiftende sæsoner, der ændrer landskabets karakter. Projektet vil italesætte udvekslingen mellem arkitektur, menneske og natur og de forskellige tidsligheder der her indgår.

Ordet "landskab" forstås i projektets kontekst som et medierende begreb mellem menneske og natur. Begrebet indeholder en interessant kompleksitet, fordi betydningen spænder fra en fast repræsentation gennem synspunkter, til konkret beskrivelse af områder, til det indre landskab. Det indeholder en måde at forstå, hvordan verden "fungerer". Landskab kan beskrives som "et plenum". Bare ved at vi lever i det, bliver landskabet en del af os, ligesom vi er en del af det. Dette er udgangspunktet for metoden projektet vil blive foldet ud igennem.

Projektet vil bestå i at skabe et besøgscenter i kombination med at fornye den eksisterende campingplads og de faciliteter, der her indgår. Dette sted står for mig som et uforløst sted, med særligt potentiale for at inkorporere flere programmer. Jeg vil arbejde med koblingen og konflikten mellem naturbevaring, overfor det at være en international turistattraktion. Projektet har til formål at skabe en samhørighed med stedet og agere samlingspunkt for de forskellige typer af besøgende.

Kontekst

Kontekst

Brønnøy

Bløde fjelde, åbent hav, midnatssol og nordlys. På tærsklen til Nordland, langs Helgelandskysten ligger kommunen Brønnøy. Helgelandskysten er kendetegnet ved dets mange fjorde og øer og har et subarktisk maritimt klima.

I den vestlige del af Brønnøy ligger kystbyen Brønnøysund, som er regioncenter for hele Syd-Helgeland. Brønnøysund består af flere små øer med bugter, flodmundinger og vige. Med Norskehavet og det nordlige Atlanterhavet lige udenfor døren og beskyttet af de utallige øer, holme og skær, som danner større og mindre sunde.

Fra Brønnøysund går der en 550 meter lang bro, Brønnøysundbroen, over til Hestøya med vej videre til Kvaløya og Torget. Her kommer man til fjeldet Torghatten, som er en af Norges mest kendte seværdigheder - et hatteformet fjeld, med hul tværs igennem.

I Brønnøy er der et ønske om at udvikle en større omsorg for attraktionen Torghatten, dens særlige udformning og landskabet omkring, samtidig med at der bliver taget hensyn til nutidens behov, hvor turismen har en stor vigtighed for området.

Fotografi fra Torghatten

Kontekst

Torghatten

Udvalgte site befinder sig ved foden af fjeldet Torghatten, i Trollfjell UNESCO Global Geopark. Fjeldet er 258 meter højt og er et Norges mest populære turistmål, hvor der er omkring 100.000 besøgende hvert år. Fjeldet er kendt for sit karakteristiske hul, som går tværs gennem bjerget. Hullet, som er 160 meter langt, 35 meter højt, og 20 meter bredt, blev skabt i istiden, hvor is og vand gravede i de løse bjergarter, mens de hårdere i fjeldets top stod imod.

Torghatten har en særlig betydning for områdets lokale og nordiske myter omkring fjeldet har rejst fra generation til generation, fra landsby til landsby. Fjeldet har også ageret som et særligt pejlemærke for fiskere og sømænd, som tog deres hatte af som hilsen ved "Porten til Nordlandet".

I 2024 skal der laves et nyt besøgscenter, som formidler Torghatten og området omkring. Målet for kommunen er at styrke Torghatten og Brønnøysund som rejssemål og friste besøgende til længere ophold og besøg i området.

Kontekst

Geomorfologi

Klippeformationen Torghatten står som et geologisk monument over processer, der former vores landskab og er opstået under sidste istid, for omkring 420 millioner år siden.

Is og vand har eroderet den blødere klippe, mens den hårde granit i Torghatten modstod disse naturkræfter. I første omgang var der to revner i bjerget - en på hver side - men da vandet ramte dem igen og igen gennem tiden og brød store klippemasser løs, hvilket til sidst skabte en tunnel.

Torghatten fortæller både en geologisk historie, men også en historie om de mennesker, der først kom til denne del af verden. Historien om strandfladen som levebrød i generationer og den om den dybe mytologi, der er vævet sammen med menneskets overlevelse i det barske kystmiljø.

Tegning fra "Trollfjell her nord" af Karl Erik Harr

Kontekst

Myterne

Landskabet ved Torghatten er bundet op på gamle myter og fortællinger, som kan kaldes folkløse eller folkeminder. Myterne er interessante i projektet, da det fortæller om en måde at tilgå naturen og landskabet og forbinde sig med det. Myterne er ofte bundet op på fortællinger omkring guder eller trolde - altid en form for menneskelignende skikkelse - som har formet landskabet og skabt en æresfrygt overfor de kræfter de mytologiske væsener (naturen) besidder. Disse fortællinger har skabt en kollektiv forankring i og med stedet.

Myten omkring hvorfor Torghatten ser ud som den gør, er bundet op på myten omkring trolde i området. Myten fortæller om troldeprinsessen Hestmannen, der var kendt for at være en god jæger, som blev forelsket i troldeprinsessen Lekomøya, som var én ud af syv søstre. Da Lekomøya ikke ville have Hestmannen, blev han rasende og besluttede, at han hellere ville se hende død end at lade hende gå, og derfor trak han sin bue. Kongen af Sømna fjellet (et fjeld nær Brønnøysund), så det hele fra underkanten af sin hat. Da han forstod, hvad Hestmannen var ved at gøre, kastede han sin hat mod pilen, der slyngede mod Lekomøya. Pilen gennemboede hatten, som faldt til jorden på Torget, syd for Brønnøysund. Lekomøya flygtede til sydspidsen af Leka og her brød de første solstråler igennem himlen og gjorde alt til sten, inklusiv hatten med hullet fra pilen, som blev til fjeldet Torghatten.

Myter og fortællinger - både gamle og nye - har en stor betydning for, hvordan steder bliver læst og tilgået. Som tidligere nævnt har "Frozen" filmene skabt ny interesse for det kolde nord, som blandt andet har været inspirationskilde til filmenes univers. Fortællingerne omkring et sted er af stor betydning for, hvordan vi især føler omkring et sted. Det kan måske ses som en måde at få samhørighed med et landskab, der kan føles overvældende når man står i det.

Scene fra "Frozen"

Fotografi fra Torghatten

"Places must be understood as being woven together of ongoing stories. One way of studying the complexity of relational and fluid places, is thus to explore how the landscape is storied"

- Layered Landscapes

Site

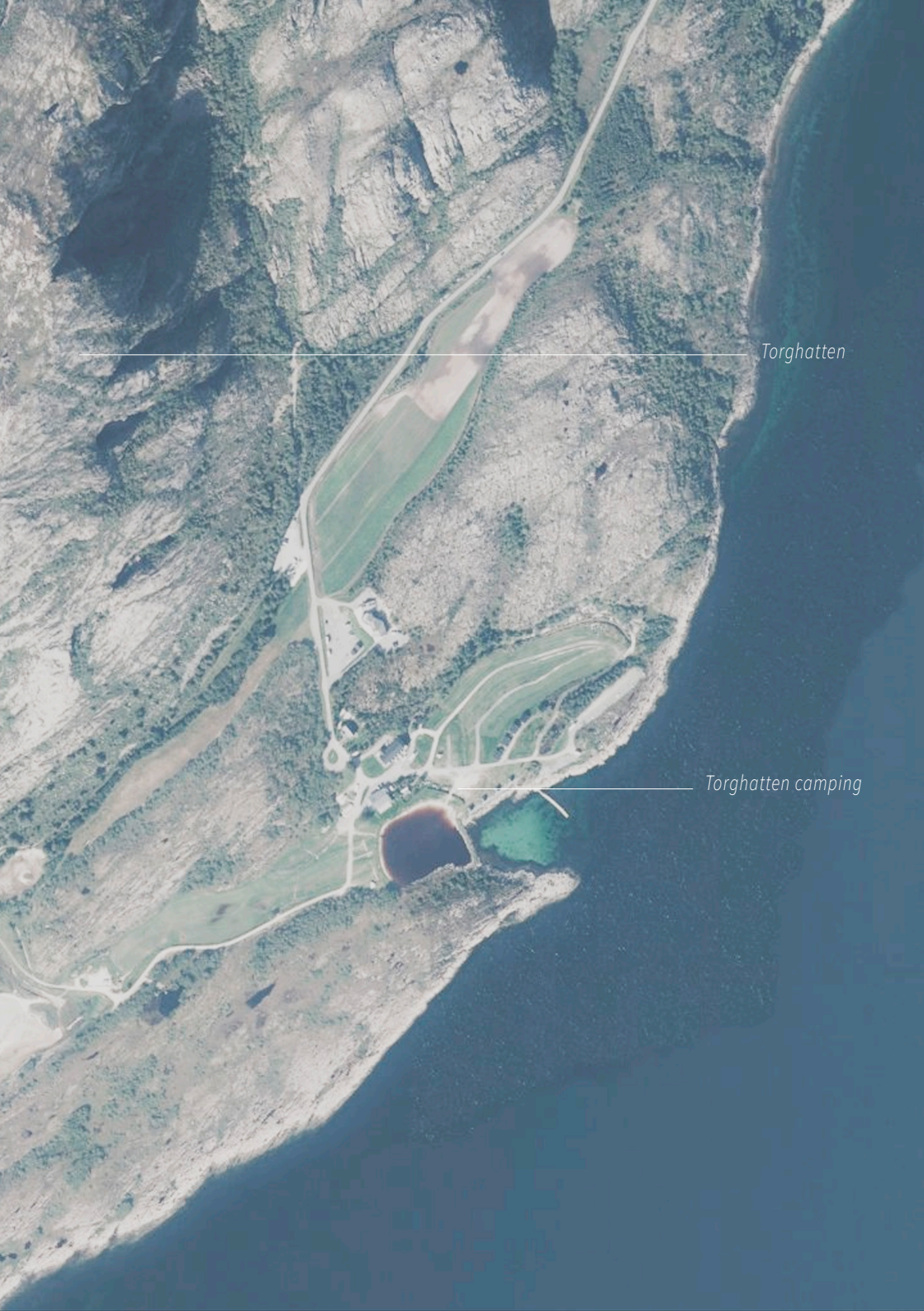

Brønnøysund

Vejen fra Brønnøysund til
Torghatten og campingpadsen

Torghatten

Torghatten camping

Torghatten

Torghatten camping

Site

Torghatten Camping

Ved Torghatten Camping er der i sommersæsonen fyldt op med campingturister, som camperer i det naturskønne område, med havet på den ene side, Torghatten på den anden side og 15 km fra Brønnøysund. Om vinteren derimod ligger campingpladsens flade græsarealer øde hen og fraværet af mennesker fylder i det tomme landskab. Dagsturister og lokale møder man stadig i området, men man kan gå rundt flere timer uden at møde et eneste menneske.

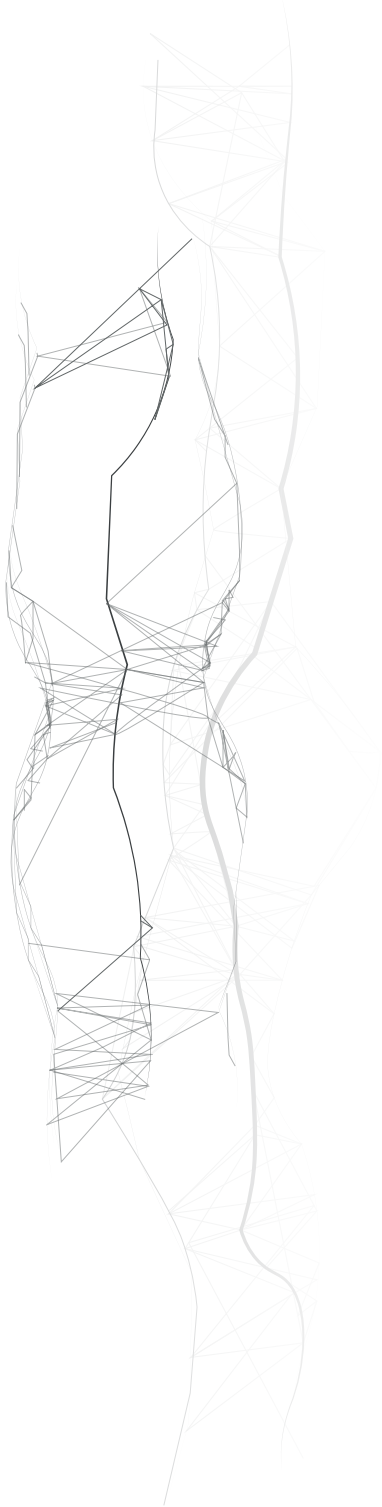
Det store spænd i antal besøgende, sæsonernes foranderlighed og havets levende tilstedeværelse betyder at området tager sig vidt forskelligt ud i forhold til, hvornår man besøger det. Derfor har stedet potentiale for programmæssige variationsmuligheder og arkitektoniske skift, der er interessante at beskæftige sig med i projektet. Der er mulighed for en ny form for arkitektonisk tilknytning til stedet, som henvender sig til nærmiljøet, turister og lokale og forholder sig til de forskellige tidsligheder der folder sig ud på stedet.

Sitefotos fra Torghatten Camping

Sitefotos fra Torghatten Camping

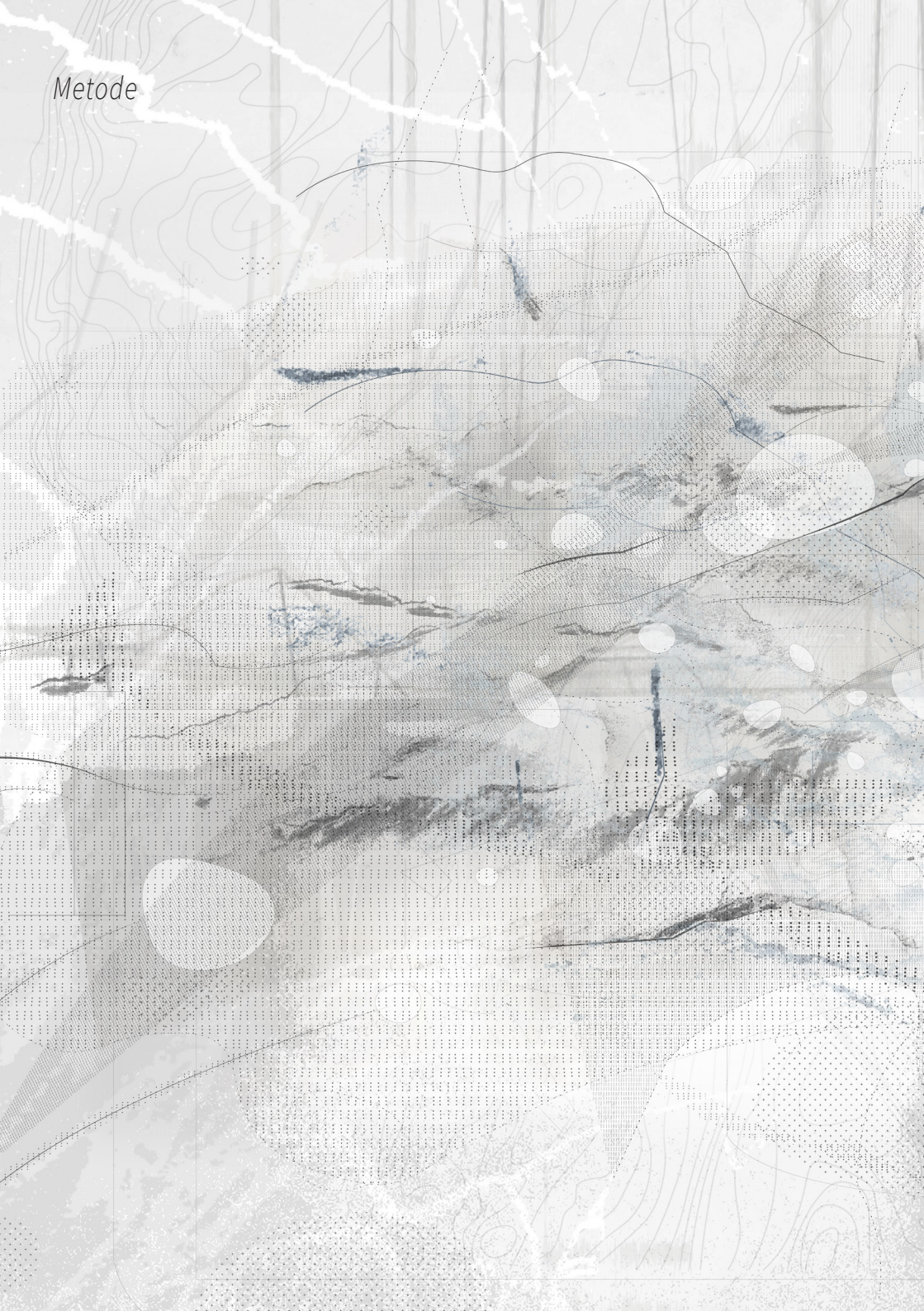
Site

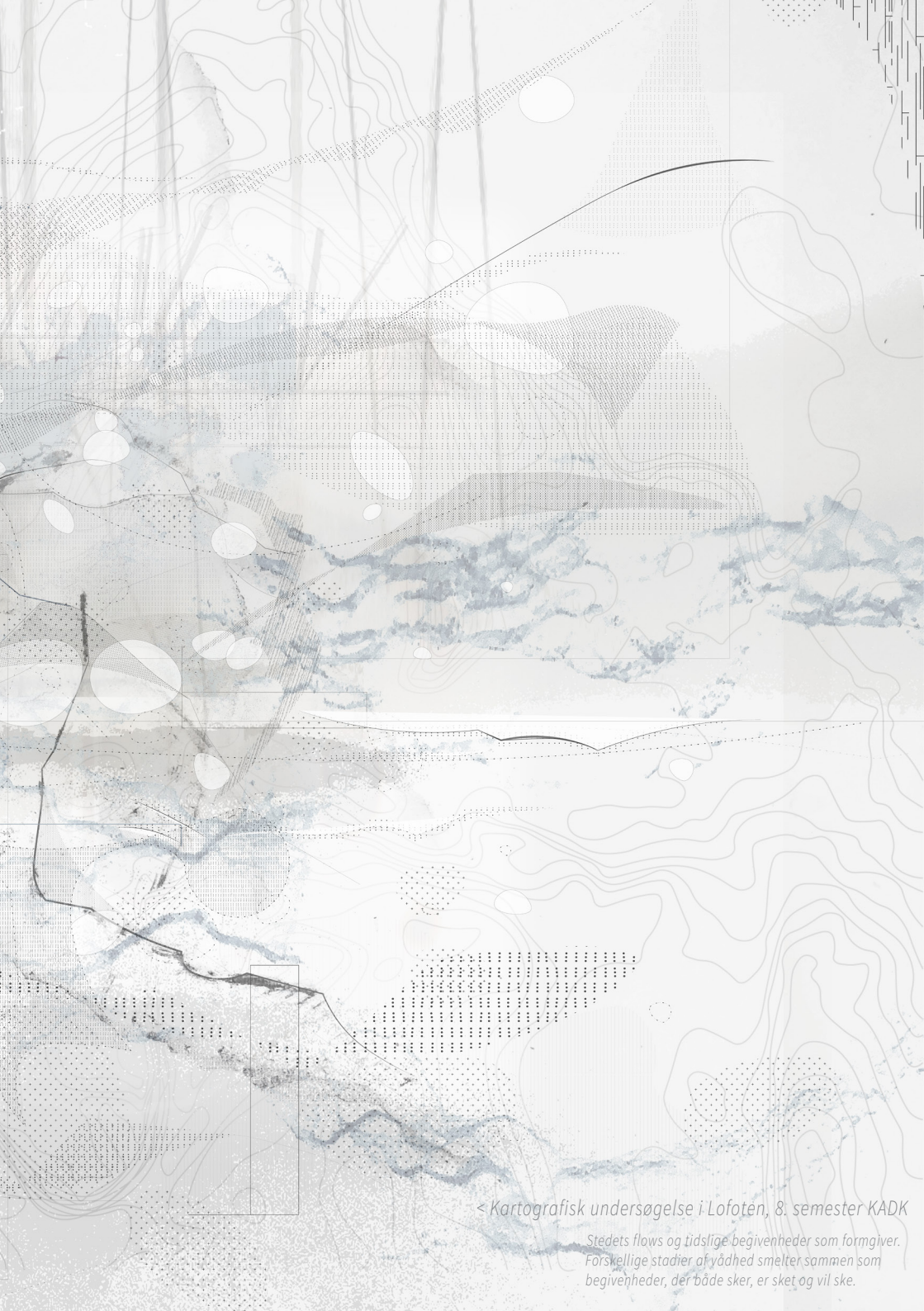
Tidsligheder

Området er kontrastfyldt, hvilket projektet vil immødekomme og inkorporere. Der ligger et interessant møde af forskellige tidspænd i området både i forhold til de forskellige turister og i forhold til sæsonerne. Den travle sommersæson overfor den tavse, langsomme vintersæson. Det hurtige besøg gennem dagsturisten overfor det længerevarende, nomadiske besøg gennem campisten, til det kontinuerlige besøg gennem den lokale. Tidspændende i naturen som væver sig ind og ud af de besøgendes er også interessante idet at hvert besøg både påvirkes af og påvirker underliggende, dybe tidspænd der rækker udover de tidsligheder, vi som mennesker opererer ud fra.

I projektet vil der blive undersøgt det arkitektoniske potentiale i disse forskellige tidsligheder, der væver ind i hinanden på forskellige måder. Der vil derfor være fokus på modsætninger som for eksempel det tillukkede versus det åbne, det komprimerede versus det udfoldede og det tavse versus det larmende.

Metode

< Kartografisk undersøgelse i Lofoten, 8. semester KADK

Stedets flows og tidslige begivenheder som formgiver.
Forskellige stadier af vådhed smelter sammen som
begivenheder, der både sker, er sket og vil ske.

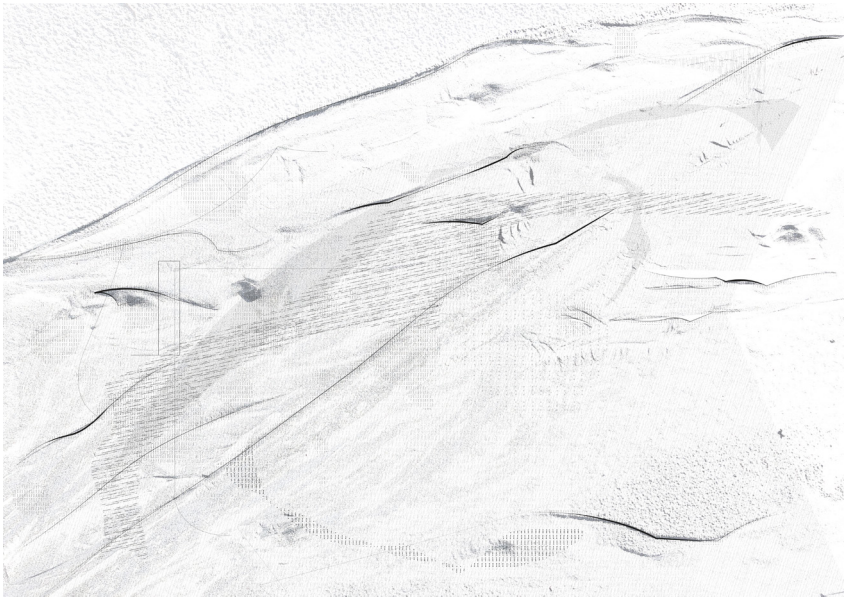
Metode

Kartografi

Metoden vil blive udfoldet med udgangspunkt i observationer af sitet og området omkring Torghatten som felt. En læsning af områdets egenskaber udfoldes gennem tegningsundersøgelser og modelstudier.

Kartografi er læren om kortet som medium og informationsbærer. Projektet vil blive udfoldet gennem kartografiske og topologiske undersøgelser, hvor personlige vandringer, topografi og tektonik fusionerer. Herudfra vil der blive fremkaldt sanselige, rumlige kvaliteter gennem det konstruerede felt.

Den kartografiske metode vil blive brugt med henblik på at forstå sitets særlige karakterer og temporalitet og de dynamikker der opstår på baggrund af disse. Derudover kan kartografiet rumme flere tidsligheder i samspil med hinanden, hvilket er et kernefokus i projektet.

Kartografisk undersøgelse af tidevandskroppen 1, 8. semester.

Kartografisk undersøgelse af tidevandskroppen 2, 8. semester.

Metode

Biopsi

Udover den kartografiske metode vil der blive udforsket rumlige forbindelser gennem lokale biosier. Mikroskalaernes dynamik og relation kan hjælpe med at forstå større sammenhænge i landskabet og også bruges som rumligt fremkaldelsesværktøj. Skalaer i tæt symbiose. Biopsier fra sitet kan både udforskes gennem model og tegning og kan give nye blik på sammenhænge og stedets karakterer.

Hvor kartografier oftest arbejder ud fra et makroniveau, hvor der bliver set på helheden i et system, arbejder biopsierne på et mikroniveau, hvor der bliver set på de mindre dele som tilsammen fortæller noget om det større system. Ved at benytte disse to metoder, er håbet at kunne fremkalde et tværæstetisk rum i projektet, som kan lede formgivningsprocessen.

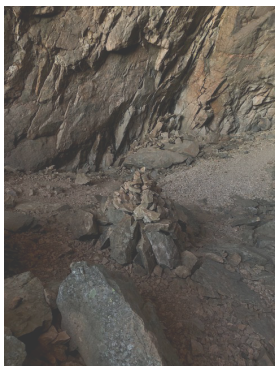
Biopsier fra et landskab, 9. semester KADK

Biopsier fra et restlandskab.

Biopsier fra et landskab, 9. semester KADK

Biopsier fra et restlandskab.

Fotografi fra Torghattens indre rum

Stablinger. Spor fra besøgende.

Program

Besøget

Besøgende. En flygtig forbipasserende, der kortvarigt eller midlertidigt gør et ophold på et sted. Der ligger noget interessant i det "at være på besøg", da det indebærer en startdato og en slutdato - en kort udveksling med et sted. Hvert et besøg sætter et lille aftryk og hvert et sted sætter et lille aftryk i den besøgende.

At projektet tager udgangspunkt i at være et sted man "besøger", sætter en ramme, der indebærer et møde og en afsked. En udveksling af begyndelse og afslutning i forskellige tidsspand filtreres ind i hinanden og sker som en konstant, igangværende begivenhed.

Fotografi fra Torghatten Camping

Program

Campingvognen

Campingvognen kan ledes helt tilbage til starten af 1900 tallet, men camping tog i Norge især fart fra 1960'erne. Campingvognen er de besøgendes hjem. Et mobilt opholdssted, som man kan tage med sig rundt, når man besøger steder. Campingvognen kan "foldes ud" og "foldes sammen" og kan derfor tilpasses vej og begivenhed. Man kan ofte spænde et telt fast til den ene side af vognen og klappe campingvognen ud på forskellige måder, så den møder jorden omkring. Omvendt kan den stort set slippe jorden helt igen, med undtagelse af hjulene under den.

Campingvognens fleksibilitet ses som inspiraion til projektet og biopsier fra vognenes særlige udformning vil blive udforsket og optegnet. Campingvognens "på vej hed" og samtidig mulighed for længere ophold indeholder relevante tidsligheder, der kan arbejdes med i projektet.

Program

Optik

Projektet skal ses som en fremkaldelse af et tværæstetisk rum. Stedets særlige kvaliteter og tidsligheder, både i landskabet og fra de besøgende ønskes udfoldet gennem projektets forskellige metoder.

Et samlingssted, uanset sæson, vejr eller begivenhed. Der vil blive udfoldet både stedfaste fasciliteter og fleksible fasciliteter. Den uprogrammerede del ses som en måde at skabe sensibilitet overfor stedet og vejrets skiftende karakter og generelt holde det åbent overfor uvisse og skiftende tilstande.

Nøglebegreber i projektet:

Besøg

Tidslighed

Fleksibilitet

Aftryk

Landskab

Program

Vejledende

Rumprogram

Det eksisterende

Reception

Restaurant

Campingplads

Det forankrede

Det formidlende

Samlingspunktet

Det rekreative

Det flygtige

Det midlertidige ophold

Det sæsonbaserede

Det temporære behov

Rumprogrammet er vejledende og kan ændre sig med projektets konkretisering.

Konkretisering

Vejledende

Afleveringsform

Konceptuelle, diagrammatiske modeller og tegningsundersøgelser

Fysisk model *1:2000/1:500*

Plan, snit, opstalt *1:500/1:200*

Udvalgte nedslag og udsnit *1:100*

Visualiseringsmateriale

Afleveringsformen er vejledende og kan ændre sig med projektets konkretisering.

Konkretisering

FN verdensmål

1. Mål 12: Ansvarligt forbrug og produktion

Der skal udvikles og indføres værktøjer til at overvåge indvirkningerne af bæredygtig udvikling på bæredygtig turisme, der skaber arbejdspladser og fremmer lokal kultur og lokale produkter.

3. Mål 11: Bæredygtige byer og lokalsamfund

Indsatsen for at beskytte og bevare verdens kultur- og naturarv skal styrkes.

Referencer

Litteratur

Coccia, Emanuele. 2021. *Planternes Liv*. Hans Reitzels Forlag.

Haggärde, Magdalena og Gisle Løkken. 2018. *Layered Landscapes: Understanding of Complexity, Otherness and Change*. Actar Publishers

Rosa, Hartmut. 2020. *The Uncontrollability of the World*. Polity Press.

Rovelli, Carlo. 2018. *The Order of Time*. Penguin Books.

Skriveopgave. 9. semester. *Flygtige landskaber og fremkaldelser af rum*.

Web

Bronnoy.kommune.no. Accessed februar 5., 2023. <https://www.bronnoy.kommune.no/om-bronnoy/>

Geoforskning.no. Accessed februar 10., 2023. <https://geoforskning.no/en-unesco-status-skrevet-i-sand/>

Nasjonaleturistveger.no. Accessed februar 5., 2023. <https://www.nasjonaleturistveger.no/no/>

Ordnet.dk. Accessed februar 15., 2023. <https://ordnet.dk/ordnetk>

Trollfjellgeopark.no. Accessed februar 8., 2023. <https://www.trollfjellgeopark.no/index.php/no/trollfjell-nyhet/201-trollfjell-unesco-global-geopark>

Wikipedia.com. Accessed februar 8., 2023. [Wikipedia.org](https://www.wikipedia.org)